

Av ve Avcılık Kitabı

Editörler
EMİNE GÜRSOY NASKALI
HİLAL OYTUN ALTUN

KITABEVİ

KİTABEVİ • 364

Kapak Onur
Sönmez

Dizgi/İç Düzen

Hülya Aşkın

Baskı

Çalış Ofset

Davutpaşa Caddesi No: 8

Topkapı - İstanbul

Cilt

Bayrak Matbaası

İstanbul, 2008

ISBN 978-975-9173-89-0

T.C.

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Sertifika No: 0107-34-007408

Online Satış

www.kitabus.com

© KİTABEVİ Çatalçeşme Sk. No: 54/A Cağaloğlu-İSTANBUL

Tel: (0212) 512 43 28 -511 21 43 • Faks: 513 77 26

İÇİNDEKİLER

Sunuş •
IX Giriş-
XI

Tarihin Kalemiyle Av

Kemalettin Köroğlu
Eski Mezopotamya'da Kralların Av Partileri • 3

Mehmet Tezcan
Çin'de Shang ve Chou Sülaleleri (MÖ II. -1. Bin) Döneminde
Göçebe Teskindeki Sürek Avlan • 13

Hatice Şirin User Göktürk
Yazıtlarında Av • 29

Samira Kortantamer
Memlûklerde Av • 45

M. Said Polat
Göçebe Türklerde Avcılık • 55

Necdet Öztük
Osmanlı Kroniklerinde Av Kayıtları (1299-1500) • 65

Av Hayvanları

Mesut Şen
Geyik • 75

Özlem Civelek
Karakuş • 89

Yaşar Çoruhlu
Türk Sanatında Ejder Öldürme Sahnelerinin Sembolizmi »103

Muharrem Öcalan

Bağırtlak Kelimesinin Kökenbilimsel Açıklamaları »131

Zeynel Arslangündođdu - Ali Küçükosmanođlu

Türkiyenin Önemli Av Hayvanları »149

Celal Ateş - Hasan Hüseyin Atar

Türkiye Sularında (Marmara ve Boğazlarda) Avlanan Balık Türleri • 177

C. Ünal Alptekin

Milas Yöresinde Anadolu Parsı »189

Neslihan Bingöl

Hayvan Figürlü İznik Seramiklerinden Av Konulu Örnekler »199

Avcı Kuşlar

Abdulvahap Kara

Kazak Türklerinde Kartalla Avcılık • 215

Ali Efdal Özkul

Osmanlı idaresinde Kıbrıs'ta Yetiştirilen
Avcı Kuşları ve Yetiştiricileri • 229

M. Mehdi Ergüzel

Bâznamenelerde Kuş Adları • 237

Nalân Türkmen

Ava Kuş İkonografisi • 251

Kuş Avı

Yıldız Kocasavaş

Geleneksel Bir Kuş Avlama Şeklinin Edebiyata Yansıması • 269

Mahmut Sankaya

"Cele" ile Kars'ta Güvercin, Kırşehir'de Keklik Avının
Türkçedeki İzleri • 277

Dil Kavramında Av

Hilal Oytun Altın

Av İlintili Kelimelerin Farklı Kullanımları • 295

Mustafa Şenel - Nadir İlhan

Av Hayvanlarının Kişi Adlarındaki Yansıması • 321

Nadir İlhan - Mustafa Şener

Dîvânu Lugat'it Türk'e Göre Av, Avcılık ve Hayvancılık • 337

Av Hayvanlarının Kişi Adlarındaki Yansıması

— Mustafa Şenel —

— Nadir İlhan —

Eski dönemlerden beri hayvan adının insan adı olarak kullanılmasının temelinde hayvanlardan korkulması, onların kutsal sayılması, kişinin adını aldığı hayvanın özelliklerini alması ve onlar kadar güçlü olma isteği yatar.

Bu yazıda Türk ad verme geleneği içerisinde hayvan adlarının kişi adı olarak verilmesinin yerini incelemeye çalışacağız. Bu çalışmada Türk Dil Kurumu¹ ve internet sitelerinden² ve Faruk Sümer'in kitabından hayvanlarla ilgili 330 adet kişi adı derledik.

Derlenen bu kişi adlarını köken, cinsiyet ve anlam bakımından incelemeye tabi tutarak genel toplam içerisinde oranlarını belirlemeye çalıştık. Toplam 252 erkek adından 195'i Türkçe, 30'u Arapça, 17'si Farsça, 6'sı Farsça-Türkçe, 2'si Türkçe- Arapça, 1'i Moğolca, 11, Arapça- Türkçe'dir. Hem erkek hem kadın adı olarak kullanılan 19 adın 13'ü Türkçe, 4'ü

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Şenel, Kafkas Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kars.

Yrd. Doç. Dr. Nadir İlhan, Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Elazığ.

www.tdk.gov.tr/TR/AdArama.aspx

http://www.sevde.de/Isim_Sozlugu/Isim_Sozlugu.htm, www.smssend.gen.tr/saglik/bebekisimleri

Faruk Sümer, *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adları*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yayınları, II. Cilt, İstanbul 1999.

Arapça, 2'si Moğolca'dır. Kadın adı olarak kullanılan bu hayvan adlarından 28'i Türkçe, 15'i Farsça, 13'ü Arapça, 1'i Fransızca, 1'i İtalyanca, ve 1'i de Moğolca'dır. Toplamda 59 tane ad ortaya çıkmıştır. Toplam 330 adet kişi adı olarak kullanılan hayvan adından 236'sı Türkçe, 47'si Arapça, 32'si Farsça, 6'sı Farsça-Türkçe, 4'ü Moğolca, 2'si Türkçe- Arapça, 1'i Arapça- Türkçe, 1'i Fransızca, 1'i İtalyanca'dır. İncelediğimiz adların anlam yönünden yüzdeler oranları: Adların %28'i kuş adlarından gelen, %19'u kurt adlarından gelen, %14'ü aslan adlarından gelen, %10'u at adlarından gelen, %5'i geyik adlarından gelen, %24'ü ise diğer (sürüngenler, boğa, inek, deve, hayvan organları, sürü, balık, hayvanlarla ilgili meslekler, eşya, yer) hayvan adlarından gelen kişi adlarını göstermektedir.

Bu doğrultuda kişi adlarına anlam yönünden bakacak olursak şöyle bir durum söz konusudur. Temenniye yönelik ve ya doğrudan konulan bu isimler arasında en çok yırtıcı, avcı ve ötücü kuşlar vardır. Bunları kurt, aslan, at ve deve isimleri takip etmektedir. Bu kişi adlarının büyük çoğunluğunun erkek adı olması ve bunların güçlü, vahşi, yırtıcı hayvan adları olması dikkat çekicidir. Hayvan adları kadımlara ise genelde güçlü ve vahşi olma özelliğiyle değil güzel ve çekici olma özelliğiyle verilmiştir. Yine sayısal verilere baktığımızda hem erkek hem de kadın adı olarak kullanılan hayvan adları kuş adlarıdır. Fakat yine burada erkek ve kadın adlarını birbirinden ayıran özellik, erkek adlarının yırtıcı, kadın adlarının ise güzelliğiyle ön plana çıkan kuşlar olmasıdır. Bunun sebebi olarak da eski Türklerin totemlerinden birinin kuş olmasını gösterebiliriz. Bunu at ve kurt adlarının takip etmesi de yine Türklerin eskiden beri atlarla ve kurtlarla olan özel bağındandır.

Bu çalışmamızda aynı zamanda kişi adı olarak sadece hayvan adlarının kullanılmadığı aynı zamanda hayvanlarla ilgili eşya, giysi, barınak, av aletleri, süs eşyaları ve meslek adlarının da kullanıldığını gördük. *Börk, Berkan, İnci, Sedef, Erman, Petek, Şirvan, Abil, Athhan, Çoban, Tecimer* bunlardan bazılarıdır.

Türklerin yol göstericisi, ordularının önünde yürüyen kılavuz olarak görülen kurt, tarih boyunca Türklerin en büyük destekçilerinden biri olan at, Türklerce kutsal sayılan geyik, Türklerde de gücün ve liderliğin sembolü olan aslan ve Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan, 24 Oğuz boyunun sembolü kuşların ve diğer bazı hayvan adlarının kişi adı olarak kullanılması Türk kültüründe eskiden gelen bir gelenektir.

Bu Araştırmada İncelenen İsimler

<i>isim</i>	<i>cins</i>	<i>köken</i>	<i>anlam</i>
Abbaz	K	Fa	Yüzgeç yüzücü.
Abil	E	Ar	Koyun, at ve deve gibi hayvanlara iyi bakan kimse.
Açine	E	Ar	Önder, lider, yol gösteren, erkek kurt.
Ahu	K	Fa	1. Ceylan, karaca, gazal. 2. Güzel, ince alımlı kadın. 3. Gözleri ceylan gözüne benzeyen kadın.
Ak aslan	E	Tr	Beyaz aslan.
Ak kuş	E	Tr	Ak kuş. Kartalgillerden, ava alıştırılabilen küçük bir yırtıcı kuş, atmaca.
Akarca	E	Tr	Bir tür kuş.
Akbaş	E	Tr	Göçmen, kısa ve ince gagalı, siyah bacaklı, yabancı, şahinden büyük bir av kuşu. Yazın kutup bölgelerinde yaşayan, kışın ılık kıyılara göçen, kısa ve ince gagalı, siyah bacaklı bir tür yabancı kuş.
Akboğa		Tr	Boğa gibi güçlü ve temiz şahsiyetli. Temiz, dürüst ve yiğit kimse.
Akbörü	E	Tr	Beyaz kurt.
Akdoğan	E	Tr	Yırtıcı bir kuş. Kartalgillerden bir doğan türü.
Akkurt	E	Tr	Ak kurt.
Akkuş	E	Tr	Leşle beslenen, büyük ve yırtıcı bir kuş, atmaca. Kartalgillerden, ava alıştırılabilen küçük bir yırtıcı kuş, atmaca.
Aksuna	K	Tr	Ak renkli yaban ördeği. Ak renkli yaban ördeği-
Aksungur	E	Tr	Doğan türünden bir av kuşu, akdoğan. Kartalgillerden bir doğan türü, akdoğan.
Akşın	E	Tr	Kıllarında ve gözlerinde bazen de derisinde doğuştan boya maddesi bulunmadığı için her yanı beyaz olan (hayvan, insan).
Aktay	E	Tr	Beyaz tay.
Alabaş	E	Tr	Baş tüyleri karışık renkli bir tür kuş.
Alabezek	K	Tr	Leyleğe benzeyen bir göçmen kuş.
Alageyik	K	Tr	Geyikgillerden, Güney Avrupa ve Kuzey Afrika'da yaşayan, her yıl boynuz değiştiren, yazın ak benekler taşıyan bir geyik türü.
Alakurt		Tr	Derisinde türlü renkler olan kurt.

Alakuş	EK	Tr	Tavus kuşu.
Alangoya	K	Tr	Altın geyik.
Alangu	EK	Moğ	Altın geyik.
Alatay	E	Tr	Derisinde benekler olan tay.
Alçin	K	Tr	Kızıl renkli küçük bir kuş.
Alpagu	E	Tr	Eski Türklerde bir kurt adı.
Alpaslan	E	Tr	Aslan gibi cesur ve yiğit, savaş beyi. <i>bk.</i> Alpars-
	lan.		
Alparslan	E Tr		Yiğit, cesur, yürekli kimse.
Anabörü	E Tr		Ana-börü. Dişi kurt.
Angıt	Tr		Ördeğe benzer, kızıl renkli bir kuş.
		Ördekgil-	
			lerden, tüyleri kiremit renginde, evcilleştirile-
			bilen bir yaban kuşu.
Anka	K	Ar	Masallarda adı geçen ve gerçekte var olmayan
			büyük bir efsanevi kuş.
An	EK	Tr	Çiçeklerden bal yapan böcek. Ateş
Arüsek	K	Tr	böceği.
Asena	K	Fa	Türk Mitolojisinde Ergenekon destanında adı geçen
			dişi kurt.
Aslan	E	Tr	Kedigillerden, Asya ve Afrika'da yaşayan yırtıcı, yabanî hayvan. Kuvvet ve saldırganlığıyla
			tanınan hayvan. Cesur adam, bahadır.
Aslan beg	E	Tr	Aslan bey. Aslan
Aslan boka	E	Tr	boğa. Küçük aslan.
Aslançuk	E	Tr	Aslan-er. Aslan gibi yürekli ve cesaretli olan
Aslaner	E	Tr	kimse.
Aslanşah	E	Tr	Aslan gibi cesur ve yiğit şah, kral.
			Hırçın tay.
Asutay	E	Tr	Ata-kurt. Atası cesur ve yiğit olan kimse.
Atakurt	K	Tr	Yırtıcı hayvan.
Atgun	E	Tr	Ata binmiş süvari. Atı olan hükümdar.
Atlıhan	E	Tr	Kartalğillerden, ava ahşınlabilen küçük yırtıcı bir
Atmaca	E	Tr	kuş.
Avcı	E	Tr	Avlanmayı seven, avı iş edinen kimse. Dişi
			ceylan yavrusu.
Azze	E	Tr	Erkek kümes hayvanlarının en iri ve yaşlı olanı.
Babaç	E	Tr	Babür E Fa Kaplan.

Bahıra			Kulağı yarık dişi deve veya koyun. Hayvan yavru doğurduğunda veya 5 yavru dişi olduğu zaman hayvanın kulağı kesilerek belirtilirdi.
Bala	E	Tr	Yedek atı.
Balaban	E	Tr	Bir tür yırtıcı kuş. İri cins bir tür Doğan (kuş).
Barak baba	E	Tr	Gürbüz canlı, cüsseli, insan veya hayvan.
Bars	E	Tr	Barak iyi koşan av için kabiliyetli tüyleri uzun bir tür köpek.
Başkurt	E	Tr	Kaplana benzeyen yırtıcı hayvan, pars.
Başkurt	E	Tr	Baş-kurt.
Baybörü	E	Tr	Ural dağlan bölgesinde yaşayan ve Türklerin Kıpçak kolundan olan bir boy.
Baykal	E	Tr	Bay ile börü (kurt)'den oluşan bir ad.
Baykara	E	Tr	Yaban kırsrağı Orta Asya Türk ülkelerinde yaşar.
Baysungur	E	Tr	Doğan cinsinden bir kuş türü.
Baytal	E	Tr	Bay-sungur. Şahin türünden yırtıcı bir kuş.
Bedran	K	Ar	Kısrak.
Bekriye	E	Tr	Sert başlı at.
Bercis	E	Tr	Dişi deve yavrusu.
Berkan	E	Tr	Çok süt veren deve.
Beygu	E	Tr	Kıvrırcık tüylü kuzu postu kürkü.
Bilgekurt	E	Tr	Yırtıcı bir kuş.
Bogaç	E	Tr	Bilge-kurt.
Bogaçhan	E	Tr	Küçük yasta boğa öldürdüğü için kendisine bu ad verilen, Dede Korkut hikâyelerindeki bir kahraman. Dirse Han'ın oğlu.
Boka	E	Tr	(bk. Bogaç).
Boz guş	E	Tr	Boğa
Bozçin	E	Tr	Boz kuş.
Bozdoğan	E	Ar	Dişi geyik.
Bozkurt	E	Tr	Bir şahin türü.
Börk	E	Tr	Göktürk efsanelerinde yer alan kutsal hayvan.
Börü	E	Tr	Eskiden kullanılan, genellikle hayvan postundan yapılan başlık. Kurt.
Buğra	K	Ar	Erkek deve.
Buğraçuk	E	Tr	Küçük buğra.
Bumin	E	Tr	Baykuş.

326 • Av Kitabı

Burak	E	Fa	Hız. Muhammed'in Mirac'daki bineği.
Burçin	EK	Tr	Dişi geyik.
Büke	E	Tr	Ejderha, büyük yılan.
Bülbül	K	Fa	Sesinin güzelliğiyle tanınan, Akdeniz ülkelerinde, orman ve bahçelerde yaşayan ötücü kuş
Bürçe	E	Tr	Kurt yavrusu.
Bürke	K	Tr	Martı.
Ceren	K	Tr	Ceylan
Ceylân	K	Tr	Gözlerinin güzelliğiyle ünlü, ince bacaklı, hızlı koşan, zarif, memeli hayvan.
Çağa	E	Tr	Küçük kuş yavrusu.
Çağan	E	Tr	Doğan kuşu.
Çağar	E	Ar	Doğan kuşu.
Çağatay	E	Tr	Yavru at, tay.
Çağlak	EK	Tr	Yırtıcı kuş, çaylak.
Çağrı	EK	Tr	Doğan, çakır kuşu.
Çalikuşu	K	Tr	Serçegillerden, başı koyu kırmızı, çalılık yerleri seven, ötücü bir kuş.
Çalkara	E	Tr	Doğan türünden bir kuş.
Çapar	E	Tr	Kula renkli hayvan.
Çavlı	E	Tr	Ava alıştırmamış doğan.
Çaylak	E	Tr	Yırtıcılardan uzun kanatlı, çengel gagalı, küçük kuşları avlayan bir kuş.
Çaynak	E	Tr	Tırnak, pençe.
Çekik	E	Tr	Tarla kuşu.
Çelenk	E	Tr	Uzun kuş tüyü.
Çelgin	K	Tr	Yaralanarak kaçan av hayvanı.
Çeşmiahu	K	Tr	Ahu gözlü kadın, ceylan gözlü güzel.
Çığa	E	Tr	Karışık renkli bir tür kuş.
Çınak	E	Tr	Yırtıcı kuş pençesi. - "
Çintay	E	Tr	Soylu at.
Çoban	E	Fa	Koyun, keçi, inek gibi hayvanları güdüp otlatan kimse.
Çopur	K	Tr	Bir tür geyik.
Dalyan	EK	Ar	Deniz, göl ve nehirlerde kıyılara yakın kurulan büyük balık avlama yeri.
Darcan	E	Tr	Serçe.
Delfin	K	Fa	Yunus balığı.

Delice	E	Tr	Şahin, atmaca türünden kuş.
Demirkurt	E	Tr	Demir-kurt.
Demirpençe	E	Tr	Demir-pençe.
Diken	E	Tr	Kimi hayvanların derisinde bulunan sert, sivri çıkıntı.
Doğan	E	Tr	Kartalgillerden, alıştırılarak kuş avında kullanılan, yırtıcı bir kuş.
Doğanalp	E	Tr	(<i>bk. Doğan</i>).
Doğanbey	E	Tr	Doğan gibi atik ve cesur bey.
Doğanhan	E	Tr	(<i>bk. Doğanbey</i>). (<i>bk. Doğan</i>).
Dorukkurt	E	Tr	Doruk-kurt.
Dudu	K	Ar	Hanım; küçük kardeş. Papağan, tuti. Bir papağan cinsi.
Durna	E	Tr	Bir cins kuş. Turna.
Dünder	E	Fa	At ve katır gibi kuyruklu hayvanlar.
Ebubekır	E	Tr	Deve yavrusunun babası.
Efras	E	Ar	Atlar, beygirler, kısraklar.
Ejder	EK	Tr	Büyük yılan.
Emran	E	Ar	Kürkler, hayvan derileri.
Emran	E	Ar	Kürkler, hayvan derileri.
Erboga	E	Tr	Boğa gibi güçlü erkek.
Erda	K	Tr	Beyaz karınca.
Ergun	E	Tr	Sert başlı, oynak ve hızlı giden at.
Ergünay	E	Tr	(<i>bk. Ergün</i>)
Erkaslan	E	Tr	Erk-aslan.
Erkoç	E	Tr	Güçlü, iriyarı erkek.
Erkurt	E	Tr	Er-kurt.
Erşahin	E	Tr	Erkek şahin, kuş.
Evren	K	Tr	Büyük yılan, ejderha.
Fans	E	Tr	Erkek şahin, kuş.
Ferit	E	Ar	Avcı kuş. Donmuş, katılmış şey.
Fıras	E	Fa	Yiğit, mert. Binici, at yetiştirici.
Gazal	EK	Ar	Ceylan.
Gazale	K	Ar	Dişi geyik.
Gazanfer	K	Ar	İri aslan, şir.
Gökdoğan	E	Tr	Kuzey yarımkürede yaşayan bir doğan türü.
Gökkır	E	Tr	At renklerinden maviye çalan kır.
Gözen	K	Tr	Bir tür alageyik.

Gümüşkurt	E	Tr	Gümüş-kurt.
Güvercin	K	Tr	Dünyanın pek çok yerinde rastlanan, hızlı ve uzun zaman uçabilen, çoğu evcilleşmiş kuş.
Hamza	EK	Ar	Aslan.
Hatun aslan	E	Tr	Gazneli Mahmut devrinde Türkistan'da yaşayan bir hatun.
Haydar			Aslan, esed, gazanfer, şir. Cesur, yiğit adam. Hz. Ali'nin lakabı.
Hezar	E	Ar	Bülbül. Çok, pek çok. Bin.
Hizber	K	Ar	1. Aslan, esed, gazanfer, şir, bahadır. 2. Cesur, yürekli adam.
Hüma	E	Ar	Devlet kuşu.
Hüreyre	E	Ar	Kedicik, kedi yavrusu.
İlgaz	K	Fa	Atın dört nala koşması.
İbik	E	Tr	Tavuk, kuş vb. hayvanların gagası.
İdikurt	E	Tr	İdi-kurt. Güçlü kurt.
İlaslan	E	Tr	İl-aslan.
İme	K	Ar	Bir tür dağ keçisi veya geyik.
İnci	E	Tr	İstiridye gibi kimi kavkılı deniz hayvanlarının içinde oluşan değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi.
İzbörü	E	Tr	Kurt izi.
Kanat	E	Tr	Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.
Kaplan			Kedigillerden, enine siyah çizgili, koyu sarı postu olan çevik ve yırtıcı hayvan.
Kara tona	E	Tr	Tona kaplan türünden bir hayvan.
Karabatak	E	Tr	Balıkla beslenen, gagası uzun ve sivri kara tüylü bir deniz kuşu.
Karabörü	E	Tr	Kara kurt.
Karabuğra	E	Tr-Ar	Esmer, erkek deve.
Karaca	E	Tr	Geyikgillerden, boynuzlan küçük ve çatalı bir av hayvan.
Karacakurt	E	Tr	Karaca-kurt.
Karakurt	E	Tr	Kara-kurt.
Karakuş	EK	Tr	Kartal.
Kartal	E	Tr	Kartalgillerden, çok güçlü, iri, yırtıcı kuş.
Keklik	E	Tr	Güvercin büyüklüğünde, eti için avlanan, tüyü boz, ayakları ve gagası kırmızı renkte, beğenilen bir kuş.

Kelebek	EK	Tr	Vücudu, kanatları ince pullarla ve türlü renklerle örtülü, dört kanatlı, çok sayıda türü olan böcek.
Kenç aslan	K	Ar	Genç aslan,yakışıklı ve yiğit.
Kepez	K	Tr	Kuşların başındaki uzun tüyler.
Kervan	E	Fa	Uzak yerlere yolcu ve ticaret eşyası taşıyan yük. hayvanı katar.
Key aslan	E	Tr	Güçlü aslan , iyi aslan.
Kılıç aslan	E	Tr	Kılıç gibi aslan. Kır
Kırbörü	E	Tr	renkli kurt. Kızıl aslan.
Kızıl aslan	E	Tr	Kızıl-kurt.
Kızılkurt	E	Tr	Kıp-kurt. Canlı, dayanıklı, sağlam, deneyimli, yaşlı kimse.
Kipkurt	E	Tr	Koç gibi güçlü.
Koçay	E	Ar	Kuşu kuşu.
Korday	E	Fa	Kuşu kuşu.
Kortan	E	Tr	Pelikan kuşu.
Kortan	E	Tr	Türkiye Selçuklularında mühim rol oynamış Sadeddin Köpek adlı bir amir.
Köpek	E	Tr	Sürüler önünde rehber vaziyetinde giden.
Köse	K	Tr	Deve yavrusu.
Köşek	E	Tr	Yabancı ve evcil türleri bulunan, çok uzun ve kıvrık boyunlu, geniş kanatlı ve geniş gagalı bir su kuşu.
Kuşu	E	Tr	Anayurdu Asya olan at ile eşek arası görünüşte yabancı bir at türü. İki, üç yaşmda dişî tay, kısarak. Zafer kazanmış kişi.
		Tr	Güvercinden küçük, boz, gri renkli, sevimli bir kuş.
Kumru			(Jbk. Kumru)
Kumrul			Sağlam ve iri yapılı. Ağır dayanıklı, kaim. Bir tür güvercin.
Kunt			Eti. fakire parasız olarak dağıtılmak niyetiyle farz, vacip ve sünnet olarak kesilen hayvan.
Kurban			Akbabaya benzeyen.
Kutam	E	Ar	Saka kuşu.
Kutan	K	Fa	İri, güçlü, sarsılmaz boğa. Kuvvetli iri yapılı boğa.
Kürboga.	E	Ar	Topluluk, sürü.
Kürümer	E	Tr	

Martı	K	Tr	Martigillerden, çoğu beyaz renkte, eti yenmez, perde ayaklı, yüzücü su kuşu.
Maya	E	Tr	Dişi deve.
Mehib	E	Tr	Heybetli, azametli, korkunç. Aslan (Esed, gazanfer, haydar, şir).
Meral	EK	Moğ	Geyik, dişi geyik, ceylan.
Mercan	K	İt.	Açık kırmızı renkte bir balık türü.
Okar	E	Tr	Başında ok biçiminde bir tel demeti bulunan balıkçıl, telli balıkçıl.
Osman	K	Fa	Bir tür kuş ya da ejderha.
Otaran	EK	Ar	Hayvanlar otlatan çoban.
Ökkeş	E	Ar	Örümcek; erkek örümcek.
Ötleğen	K	Tr	Sığırcığa benzeyen ötücü bir kuş.
Öveç	E	Ar	2, 3 yaşındaki erkek koyun.
Özaslan	E	Ar	Aslan gibi güçlü, soylu kimse.
Özboga	E	Tr	Öz boğa. Öz kurt.
Özkurt	E	Tr	Bitki ve hayvan dokularında bulunan sulara verilen ad.
Özsu	EK	Tr	Yedek at.
Palay	E	Tr	Kimi kuş yavrularının civcivlikten sonraki durumu.
Yalaz	E	Fa	Pars gibi güçlü ve çevik.
Parsbay	E	Fa	Güçlü, sağlam tay.
Pektay	E	Tr	Balık.
Perviz	K	Fa	Kovanda arıların içine bal yaptıkları göz, mum tekerleği. Kovan.
Petek	E	Tr	
Porsuk	E	Tr	30-40 cm uzunluğunda çok hareketli, cesur ve mücadeleci bir hayvan. Hızlı uçan, uzun dar kanatlı küçük kuş.; -
Sağan	EK	Tr	Serçegillerden, başında ve boynunda kırmızı, sarı tüyler bulunan, güzel öttüğü için kafeste beslenen küçük bir kuş.
Saka	E	Ar	
Sarduç	E	Fa	Bülbül.
Sargan	K	Fa	Bir tür balık.
Sarvan	K	Fa	Deve süren, deveci.
Sazan	E	Tr	Göllerde ve sazlık yerlerde yaşayan bir tatlı su balığı.

Sedef	E	Ar	Midye ve istiridye gibi deniz hayvanlarının kabuğunda bulunan pırıltılı, beyaz, gök kuşağı renkli değerli madde. Bu kabuktan yapılmış veya süslenmiş eşya.
Selva	K	Ar	Tih Çölünde buldukları sürece İsrailoğulları Allah tarafından kudret helvasıyla birlikte, karınlarını duyurmaları için gönderildiğine inanılan kuş. Bildircin. Uzun gövdeli dört bacaklı, kuyruklu kertenkeleye benzeyen bir hayvan.
Seman	E	Tr	
Semender	K	Ar	Hanların başı. Kurt, canavar. Bir tür geyik,
Serhan	E	Fa-Tr	karaca. İran'da bir kent adı. Aslan barınağı.
Sığın	EK	Moğ	Aslan gibi güçlü, kişilikli kimse. Anka
Şirvan	E	Fa	kuşu, masal kuşu.
Sırzat	E	Fa	Mitolojide geçen, denizde kayalar üzerinde gemicilere şarkılar söyleyen, belden aşağısı balık biçiminde kadın, deniz kızı.
Simurg	E	Fa	
Siren	K	Fr	Şahin.
Songur	E	Ar	Kimi kuşların başlarında bulunan uzun tüylere verilen ad.
Sorguç	E	Tr	
Sukuşu	E	Tr	Su kıyılarında yaşayan bir tür kuş.
Suna	K	Tr	Bir tür yaban ördeği; erkek ördek.
Sungur	E	Tr	Sakin, soğukkanlı (kimse). Akdoğan.
Sungurbay	E	Tr	Doğan kuşu gibi güçlü kimse.
Sülün	K	Tr	Uzun kuyruklu, güzel, eti beğenilen bir kuş.
Sahan	E	Tr	Oldukça büyük boylu, yırtıcı bir kuş. (bk. Şahin)
Şahat	E	Fa	Güçlü, güzel cins at, atların şahı.
Şahbaz	E	Fa	Beyaz ve iri doğan.
Şahin	E	Fa	Oldukça büyük boylu, yırtıcı kuş.
Şahinalp	E	Fa	Şahin gibi güçlü yiğit, cesur.
Şahiner	E	Fa-Tr	Şahin gibi güçlü, yiğit er.
Şahinhan	E	Fa-Tr	Güçlü, yiğit kimse.
Şahinkan	E	Fa-Tr	Yiğit soydan gelen, güçlü, kahraman.
Şahinter	E	Fa-Tr	Çok yiğit, kahraman, şahin gibi.
Şehbal	E	Fa	Kuş kanadının en uzun tüyü.
Şehper	K	Fa	Kuş kanadının en uzun tüyü.

Talaykurt	E	Tr	Talay-kurt.
Tamkoç	E	Tr-Ar	Koç gibi güçlü.
Tamkurt	E	Moğ.	Tam-kurt. Kurt gibi güçlü kimse.
Tankurt	E	Ar-Tr	Tan-kurt. Şafak vakti gibi parlak, güçlü kimse.
Tapınç	E	Tr	Kuş ya da balık kümeleri.
Taşboğa	E	Tr	Tas gibi sert, boğa gibi güçlü kimse.
Tavus	E	Tr	Kuyruğu parlak, güzel renklerle süslü, tiz sesli bir kuş türü.
Tay bars	E	Tr	<i>bk.</i> Taypars. Pars gibi güçlü kimse.
Tayboğa	E	Tr	Genç ve güçlü boğa.
Taydemir	E	Tr	Tay-demir.
Tayfur	E	Ar	Küçük bir kuş türü.
Tayhan	E	Ar	Tay-han. Genç hükümdar.
Taykoç	E	Ar	Tay-koç. Güçlü, kuvvetli çocuk.
Taykurt	E	Tr	Tay-kurt. Güçlü kuvvetli çocuk.
Taylak	E	Tr	Deve yavrusu.
Taypars	E	Tr	Pars gibi güçlü tay. Pars gibi güçlü kimse.
Tecimer	E	Ar	Tecir, sürü hayvanlarının alım satımını yapan kimse.
Tekir	E	Tr	Postu siyah çizgili ve benekli külrengi kedi. Kuş, tavuk
Telek	E	Tr	<i>vb.</i> hayvanların kanat kalemleri.
Terlan	EK	Tr	Sarı renkli, büyük pençeli, kartala benzeyen bir kuş.
Tetik	E	Tr	Kedi, köpek <i>vb.</i> hayvanların pençeleri.
Togan	E	Tr	Doğan, şahin.
Toğan aslan .	E	Tr	Doğan aslan.
Tonguç	E	Tr	Bir tür kuş, baykuş.
Tor	E	Tr	Balık ağı.
Torgay	E	Tr	Serçe, tarla kuşu.
Torumtay	E	Tr	Yırtıcı bir kuş türü.
Toy	E	Tr	Göçebe kuşlardan kızıl tüylü, eti yenir birloış.
Toygar	E	Tr	Tarla kuşu.
Tuğcu	E	Tr	At kılından yapılmış tuğlan taşıyan kimse.
Tuğrul	E	Tr	Yırtıcı kuşlardan bir kuş.
Tunçaslan	E	Tr	Tunç-aslan. Güçlü, kuvvetli kimse.
Tunçbörü	E	Tr	Tunç gibi sağlam, kurt kadar güçlü.
Tunçkurt	E	Tr.	Tunç-kurt. Güçlü, kuvvetli kimse.
Turaç	E	Tr	Keklik cinsinden eti yenir bir av kuşu.

Turgay	E	Tr	Boz renkli, küçük ötücü, tarlalarda yuva yapan bir tür serçe, turgay.
Turna	EK	Tr	Avrupa ve Kuzey Afrika'da toplu olarak yaşayan, göçmen bir kuş.
Tuti	K	Ar	Papağan türünden bir kuş. Konuşmayı seven, konuşkan.
Tümkurt	E	Tr	Tüm-kurt. Gerçekten güçlü olan kimse.
Türşek	E	Tr	Yeşil renkte bir kuşun adı.
Uçkara	K	Tr	Bir kuş.
Ukab	E	Ar	' Karakuş, kartal, tavşancıl kuşu.
Uluşahin	E	Tr	Ulu şahin. Şahin gibi güçlü ve saygın olan kimse.
Ulutay	E	Tr	Ulu-tay. Değerli, yüce ve benzersiz kimse.
Umay	K	Tr	Devlet kuşu.
Übük	K	Tr	İbibik kuşu.
Ügü	E	Tr	Baykuş.
Üveys	E	Tr	Kurt, küçük kurt.
Verka	E	Tr	Yabani güvercin, üveyik.
Veysel	E	Tr	Aslı Üveys'tir. Kurt anlamında.
Yağız	E	Tr	Bakımlı hayvan.
Yağızkurt	E	Ar	Yağız kurt.
Yağmurca	E	Tr	Bir tür geyik.
Yağmurca	EK	Ar	Bir tür geyik. Dağ keçisi.
Yahşitay	E	Tr	Yahşi-tay.
Yakub	E	Ar	Erkek keklik. İbranice, "Takip eden, izleyen".
Yalap	E	Tr	San renkli bir kuş.
Yapalak	E	Tr	Baykuş, puhu kuşu.
Yavaş aslan	E	Tr	Ağır başlı, yumuşak huylu aslan.
Yavlak aslan	E	Tr	Korku verici, güçlü aslan.
Yerhum	E	Tr	Erkek kartal.
Yunus	E	Tr	Ilık ve sıcak denizlerde yaşayan etçil memeli hayvan.
Yurt	E	Tr	At, kısırak. At sürüsü.
Yürük	E	Tr	Hızlı koşan at.
Zağnos	E	Ar	Bir tür doğan kuşu.

Kaynaklar

- Acıpayamlı, Orhan, "Türk Kültüründe Ad Koyma Folklorunun Morfolojik ve Fonksiyonel Yönlerden İncelenmesi", *IV. Milletlerarası Türk Halk Kongresi Bildirilen*, Ankara 1992, s. 2-11.
- Aksan, Doğan, *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1995.
- Aksu, Nurettin, *Kazak Türklerinde Kişi Adları*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 2003.
- Challege, Felicien, *Dinler Tarihi*, Çev. Samih Tiryakioğlu, Varlık yayınları, İstanbul 1960.
- Ediksun, Haydar, *Türk Dilbilgisi*, İstanbul 1993.
- Ergin, Muharrem, *Oğuz Kaan Destanı*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 1994.
- Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul 1993.
- Erol, Aydil, *Şarkılarla Şiirlerle Türkülerle ve Tarihi Örneklerle Adlarımız*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınları, Ankara 1992.
- Gülensoy, Tuncer, "Türk Kişi Adlarının Dil ve Tarih Açısından Önemi", *Türk Dili*, Ocak 1999, S. 565, s. 3 -9
- Gülensoy, Tuncer, "Türklerde Ad Verme Geleneği ve Hektor", *Millî Folklor*, Kış 1994, C. 3, S. 22, s. 5.
- Güllüdağ, Nesrin, "Sarıkamış Başköyde Kişi Adları", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 12, S. 1, Elazığ, Ocak 2002, s. 82-85.
- Hançerlioğlu, Orhan, *İnanç Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul 1975.
- Hengirmen, Mehmet, *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara 1995.
- Kara, Şahin, *Elazığ Yöresi Kişi Adları Üzerine Bir İnceleme (1940-1990)*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1999.
- Kibar, Osman, *Türk Kültüründe Ad Verme Kişi Adları Üzerine Bir Tasnif Denemesi*, Akçağ yayınları, Ankara 2005.
- Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*, Türk Dil Kurumu yayınları, Ankara 2003.
- Noyan, Bedri, "Ad Vermede Gelenekler, Türkçe İnsan ve Aile Adları Hakkında", *Türk Kültürü*, S. 246, Yıl XXI, s. 16-22.
- Örnek, Sedat Veyis, *Türk Halk Bilimi*, Ankara 1977.

- Rasonyi, Laszlo, "Türk Özel Adlan ve Leksikografyası", *XI Türk Dil Kurultayında Okunan Bilimsel Bildirilerden Ayırbaşım*, Ankara 1968, s. 39-47.
- Rasonyi, Laszlo, *Tarihte Türklük*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayınları, Ankara 1996.
- Sakaoğlu, Saim, "İnsan Adlarından Kaynaklanan Yer adlarımız", *Türk Yer Adlan Sempozyumu Bildirileri* Ankara 1984, s. 259-263.
- Sümer, Faruk, *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adlan*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yayımlan, II Cilt, İstanbul 1999.
- Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu yayımlan, II Cilt, Ankara 1988.
- <http://www.tdk.gov.tr/TR/AdArama.aspx?>
- http://www.sevde.de/Isim_Sozlugu/Isim_Sozlugu.htm
- <http://www.smssend.gen.tr/saglik/bebekisimleri/A.html>